

~ Методологија ~

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

ПРАВНИ ОСНОВ

Статистичка активност се спроводи у складу са Статистичким програмом Републике Српске за период 2013-2017. година и Законом о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај

Циљ ове статистичке активности јесте да обезбједи годишње податке о:

- 1) броју организација које се баве истраживањем и развојем: према врсти и научној области;
- 2) запосленима и ангажованима на пословима истраживања и развоја: према полу, нивоу образовања, занимању, врсти радног односа, трајању радног времена, еквиваленту пуне запослености (FTE) и старости;
- 3) финансијским средствима према врсти истраживања, изворима финансирања и намјени;
- 4) резултатима научно-истраживачког рада: истраживачким радовима према врсти истраживања, наручиоцу и научној области;

ЈЕДИНИЦЕ ПОСМАТРАЊА/ИЗВЈЕШТАЈНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Основни скуп истраживања и јединице посматрања статистичког истраживања јесу све организације које се баве истраживањем и развојем, без обзира на то да ли им је то основна дјелатност или не.

ОБУХВАТ

Извештајне јединице истраживања чине: научноистраживачки и истраживачко-развојни институти; самосталне научно-истраживачке организације, пословни субјекти и установе чија је основна или претежна дјелатност научно-истраживачка или истраживачко-развојна, истраживачко-развојне јединице које се налазе у саставу привредног субјекта или установе, високошколске установе и непрофитне организације и државни сектор.

МЕТОД И ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Истраживање се спроводи у годишњој периодици. Користе се три упитника. Први, који се односи на пословне субјекте, други, који се односи на високошколске установе и трећи, који се односи на непрофитне организације и државни сектор. Извештајне јединице попуњавају образац ИР у јуну текуће године, а подаци се односе на претходну (извештајну) годину, односно на стање на крају извештајне године.

Сви подаци о броју истраживачких организација и запосленима односе се на стање 31.12. односне године, док се подаци о истраживачким радовима и трошковима односе на цијелу годину.

Основни извори података су: документација кадровских служби о дистрибуцији радника

запослених на пословима ИП, рачуноводствене евиденције о оствареним приходима и обрачунатим улагањима у ИП, као и документација стручних служби о резултатима истраживачког рада – пројектима, радовима, пријављеним патентима и сл.

ОБАВЕЗА ЗАШТИТЕ ПОВЈЕРЉИВИХ ПОДАТАКА

Објављују се само збирни подаци за ниво Републике Српске. Повјерљиви подаци су заштићени у складу са члановима 25. и 27. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и у складу са Правилником о заштити повјерљивих података.

ДЕФИНИЦИЈЕ ОСНОВНИХ ОБИЉЕЖЈА – ИНДИКАТОРА

Сектор реализације одређује се према области економске активности у којој се реализује научноистраживачки и истраживачко-развојни рад. Идентификовано је пет сектора:

а) **Пословни сектор** обухвата привредне субјекте и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним ценама. Овом сектору припадају и приватне непрофитне организације које га опслужују, као и ИП јединице у њиховом саставу.

б) **Сектор државе** обухвата организације, службе и друга тела која друштву пружају оне заједничке услуге, осим високог образовања, које се по тржишним условима не би могле обезбедити, а представљају израз економске и социјалне политике друштва. Према дефиницији, овај сектор обухвата: активности администрације, одбране и регулисања јавног реда; здравство, образовање, културу, рекреацију и друге друштвене услуге; промоцију економског развоја и животног стандарда и технолошки развој. Правну, извршну и институционалну структуру треба укључити у овај сектор, без обзира на то да ли се ове структуре финансирају из редовног или из ванредног буџета.

в) **Непрофитни сектор** обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цени. Ове организације могу бити основане од стране удружења грађана ради обезбеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе. Овом сектору припадају професионална удружења, добротворне организације, хуманитарне организације, трговинска удружења, удружења потрошача итд.

г) **Сектор високог образовања** обухвата универзитете, факултете и академије, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике који су под непосредном контролом или управом високошколске организације.

д) **Сектор иностранства** обухвата организације и појединце који се налазе изван политичких граница земље, као и одговарајуће земљиште у поседу тих организација. Обухвата и све међународне организације, укључујући њихове објекте на домаћој територији.

Запослени

Истраживачи су стручњаци ангажовани на стварању нових знања, метода и система, те провођењу истраживачких пројеката.

Стручни сарадници су запослени са високим образовањем који директно учествују са истраживачима при извршавању истраживачко-развојних задатака.

Техничко особље су запослени који обављају технички дио истраживачко-развојног задатка, под надзором истраживача. Степен образовања је у правилу средњи, али може бити и виша и висока школа; у зависности од стандардизације техничких задатака.

Руководеће особље су запослени који се већи дио радног времена баве управљачко-организациским пословима; у супротном их треба разврстати у категорију „истраживачи“ или „стручни сарадници“.

Друго особље (помоћно) су запослени који обављају секретарске и друге административне послове (административно особље које се углавном бави финансијским и кадровским пословима и уопште администрацијом), ако је њихов рад директно повезан са истраживачко-развојним пројектима. Ту се укључују под истим условима и руководиоци машина и уређаја и индустријски произвођачи и састављачи. У оквиру података о запосленима нису приказани запослени у служби безбједности као ни запослени у кантинама, на одржавању чистоће и сродна занимања.

Истраживачки пројекти и студије: приказују се радови завршени у периоду од 1. јануара до 31. децембра, без обзира на то када су започети. Не узимају се у обзир радови за које не постоје наручиоци.

Научна истраживања су теоријски или експериментални рад који се предузима ради стицања нових научних сазнања и повећања свеукупног људског знања. Научним истраживањима се сматрају основна и примијењена истраживања.

Основна (фундаментална, базична) истраживања обухватају она истраживања која повећавају општи фонд научних чињеница и знања и која одређују нова подручја људског знања и спознаја, али која немају или не морају имати директну практичну примјену добијених резултата. Основна истраживања откривају појаве, процесе, узрочно-последичне везе и законитости у природи, друштву и људском мишљењу, и то, прије свега, ради унапређења људског знања и стварања базичног знања, која даље служе као основа за примијењена и развојна истраживања и она немају директне комерцијалне циљеве.

Примјењено истраживање се предузима како би се утврдила могућност коришћења резултата неког фундаменталног истраживања, имајући у виду његову практичну примјену или како би се пронашле нове методе или нови начини који омогућавају да се постигне неки посебан унапријед одређен циљ. Ово истраживање полази од постојећих знања и продубљује их у циљу рјешавања посебних проблема.

Развојна (стручна) истраживања, односно експериментални развој је систематски рад, утемељен на знањима стеченим основним или примијењеним истраживањима, односно практичном искуству, које је, прије свега, усмјерено на увођење нових или знатно побољшање постојећих поступака, производа и услуга. То су сви поступци који се јављају између изума и производње: експериментисања на цртежу и развој прототипова, експерименти, пилот-пројекти, модели, нова рјешења. Ова истраживања имају изразито практични циљ, њихово основно обиљежје је јасна намјена, те директна и брзо постигнута корист у неком уском подручју. Развојна истраживања се још називају и технолошка усавршавања.

Научно-истраживачки рад је систематска стваралачка активност којом се примјеном научних метода стичу нове научне спознаје, односно стваралачки користи постојеће знање за нове примјене. То је стваралачки рад на освајању нових знања, а циљ му је подизање општег цивилизацијског нивоа друштва и коришћење тих знања у свим областима друштвено-економског развоја. Научноистраживачким радом се баве научници и истраживачи који су изабрани у одговарајућа научна, научно-наставна и истраживачка звања.

Подјела индустрије према истраживачко-развојном интензитету (према стандардима OECD): висока технологија, средње висока технологија, средње ниска технологија и ниска технологија.

НИВО РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТИ ПОДАТАКА

Подаци су репрезентативни за ниво Републике Српске.

УСАГЛАШЕНОСТ СА МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕПОРУКАМА И СТАНДАРДИМА

Подаци су усклађени са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Фраскати.

ОРГАНИЗАЦИЈА СПРОВОЂЕЊА

ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Одговорни произвођач података истраживању и развоју јесте Републички завод за статистику Републике Српске.

Прикупљање података обавља се у подручним јединицама Републичког завода за статистику Републике Српске, док се унос и обрада података обавља у Заводу.

ОБАВЕЗНОСТ ДАВАЊА ПОДАТАКА

Извјештајне јединице дужне су да достављају податке Републичком заводу за статистику Републике Српске у складу са Законом о статистици Републике Српске.

ПЕРИОДИКА СПРОВОЂЕЊА

Извјештајна јединица дужна је да достави податке Републичком заводу за статистику до 20. јуна.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Подаци се објављују у оквиру годишњег саопштења „Истраживање и развој“.

Публикују се само збирни подаци за ниво Републике Српске. Индивидуални подаци су заштићени у складу са Законом о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03).